

С. 3-7 Методика викладання літератури як наукова дисципліна

Визначення методики викладання української літератури

Т. Ф. Бугайко, Ф. Ф. Бугайко	Методика викладання літератури – педагогічна наука, предметом дослідження якої є взаємодія вчителя й учнів у процесі викладання літератури, коли вчитель навчає й виховує учнів, спираючись на їхні активні сили.
В. Я. Неділько	Методика літератури – це наука, яка стоїть на стику літературознавства й педагогіки... Її потрібно розглядати насамперед як науку, що вивчає закономірності викладання літератури в середній школі.
Є.А. Пасічник	Методика викладання літератури – самостійна педагогічна наука про виховання, літературну освіту й розвиток особистості учня засобами художнього слова, наука про раціональне використання методів і прийомів, що забезпечують учителеві-словеснику найвищу педагогічну результативність у його роботі з учнями. Методика викладання літератури спрямовує свої зусилля на вдосконалення змісту, структури й системи літературної освіти учнів.
Б.І. Степанишин	Методика викладання літератури – наука про типологію форм літературної освіти, про сутність методів, методичних прийомів і засобів вивчення художнього письменства в школі; це наука про те, як організовувати учнів на самостійне опанування словесністю, як здійснювати естетичне виховання школярів, як організовувати їх на позакласне й позашкільне вивчення літератури.
Г. Л. Токмань	Методика викладання української літератури – це педагогічно-літературознавча прикладна наукова дисципліна, що містить психолого-педагогічні засади роботи вчителя-літератора й рекомендації про те, як організувати зустріч і діалог школяра з художнім твором,

	який літературний і літературознавчий матеріал викладати в школі, якими дидактичними шляхами формувати в учня літературознавчі знання та особистісне розуміння художнього тексту.
--	---

Основні методи наукового дослідження процесу вивчення літератури в школі

Критичне засвоєння досвіду як української, так і зарубіжної методики	Допомагає вчителю узагальнювати методичний досвід минулого й сучасного, проводити власні творчі пошуки.
Метод цілеспрямованого спостереження	Допомагає створити умови для ґрунтовного дослідження, дає можливість не лише зафіксувати педагогічні явища, а й побачити їх у розвитку, дії. Він може тривати кілька років. Спостереження проводяться за певними педагогічними явищами: читацькими інтересами учнів, технікою читання, культурою читання, розвитком умінь аналізувати художній твір. Використовуючи цей метод, учитель має можливість спостерігати за власною педагогічною діяльністю.
Метод масового усного й писемного опитування учнів	Допомагає вчителю визначити рівень літературної освіти учнів, особливості літературного розвитку в різних класах, а також загальний рівень викладання літератури в школі. Це індивідуальні бесіди, контрольні роботи, письмові твори, відповіді на запитання анкети тощо.
Метод педагогічного експерименту	Застосовується при перевірці старих методичних рекомендацій та створенні нових, при розробці наукових критеріїв, аналізі науково-педагогічних і методичних явищ.

	Здебільшого він проводиться у формі експериментальних уроків. Для експерименту обираються 2 класи – контрольний і експериментальний. На основі наукового передбачення (гіпотези) розробляється методика, за якою будується робота з учнями.
--	---

Джерела методики викладання української літератури

Історичний досвід школи
Передовий досвід сучасних шкіл (як вітчизняних, так і зарубіжних)
Теоретичні праці відомих педагогів-методистів
Педагогічні експерименти
Індивідуальна творчість учителя-практика

Основні підручники й посібники з методики викладання української літератури

Бугайко Т.Ф., Бугайко Ф.Ф.	Українська література в середній школі. – К.: Радянська школа, 1962. – 391 с.
Мазуркевич О.Р.	Нариси з історії методики літератури. – К.: Радянська школа, 1961. – 375 с.
Волошина Н.Й.	Наукові основи методики літератури: Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, професора, члена-кореспондента АПН України Н.Й. Волошиної. – К.: Ленвіт, 2002. – 344 с.
Неділько В.Я.	Методика викладання української літератури в середній школі. – К.: Вища школа, 1978. – 248 с.
Пасічник Є.А.	Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів

	вищих навчальних закладів освіти. – К.: Ленвіт, 2000. – 384 с.
Пультер С.О., Лісовський А.М.	Методика викладання української літератури в середній школі. – Житомир: Полісся, 2000. – 164 с.
Степанишин Б.І.	Викладання української літератури в школі: Методичний посібник для вчителя. – Київ: РВЦ “Проза”, 1995. – 265 с.
Сторчак К.М.	Основи методики літератури. – К.: Радянська школа, 1965. – 420 с.
Ситченко А.Л.	Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. – К.: Ленвіт, 2011.
Токмань Г.Л.	Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. – К.: Міленіум, 2002.
Куцевол О.М.	Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): Навчальний посібник. – К.: Освіта України. – 2009. – 464 с.

Структура методики викладання літератури

Історія методики в українській літературі
Шкільне літературознавство
Теорія методики: парадигми і технології викладання
Практична методика: моделі викладання

Запитання та завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте методику викладання літератури як наукову дисципліну. У чому її своєрідність?
2. Назвіть джерела, що живлять методику як наукову дисципліну.
3. Яке визначення методики української літератури, на вашу думку, найбільш точно передає суть предмета?
4. Розкрийте зв'язок методики літератури з іншими науками.
5. Структура методики викладання літератури тлумачиться як поєднання чотирьох основних частин. Яких саме?

6. Проаналізуйте методи наукового дослідження процесу вивчення літератури в школі.

7. Назвіть авторів підручників і посібників з методики викладання української літератури. У чому їх специфіка? Який з посібників ви вважаєте найбільш прийнятним для себе?

8. Як ви вважаєте, які питання методичної науки є сьогодні актуальними?